

*Сисоліна Н. П., к.е.н., доцент,
Ксенич К. В.,
здобувач вищої освіти другого (магістер.) рівня,
Товстоган Б. С.,
здобувач вищої освіти другого (магістер.) рівня
Центральноукраїнський національний технічний університет*

РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Україна має великий потенціал для розвитку агробізнесу. В українському агробізнесі основним напрямком є рослинництво. Площа сільськогосподарських земель України є найбільшою в Європі.

Не зважаючи на повномасштабну війну, на те, що країна стикається з рядом проблем, зокрема це підвищення цін на паливо та насіння, крім того, велика територія країни є замінованою, включаючи сільськогосподарські землі, Україна продовжує експортувати зернові, тим самим забезпечуючи вагомий внесок в продовольчу безпеку світу.

Тому питання розвитку агробізнесу в Україні є актуальними.

Агробізнес як поняття є багатомірним. Так, Мостовий Г. І., досліджуючи агробізнес, визначає його як форму господарювання в аграрному секторі або як комплекс видів підприємницької діяльності, пов'язаних з виробництвом сільськогосподарської продукції, її зберіганням, транспортуванням, переробкою і доведенням до споживача, а також з виробництвом засобів виробництва для сільського господарства [1]. Сіваченко І. Ю. виділяє різні рівні функціонування агробізнесу: перший рівень – агробізнес у фермерських господарствах, кооперативах, агропромислових об'єднаннях; другий рівень – агробізнес у масштабі національної економіки країни; третій рівень – агробізнес у міжнародному масштабі. На практиці, як стверджує автор, усі три рівні агробізнесу взаємопов'язані [2].

Агробізнес як складова економіки – це взаємно поєднані види діяльності учасників аграрного ринку, які безпосередньо або опосередковано беруть участь у виробництві кінцевих продуктів харчування і які пов'язані між собою «продуктовим ланцюгом», а як галузь знань і наукових досліджень забезпечує оцінку потенціалу, методику впровадження і реалізації підприємницьких ініціатив [3].

Основу агробізнесу в Україні формують фермерські та особисті селянські господарства, а також інтеграційні структури товариства, кооперативи, агропромислові об'єднання, агрофірми.

В Україні, станом на початок 2021 року було зареєстровано 1269 сільськогосподарських кооперативів [4].

Аграрну продукцію в Україні виробляли понад 50 тис сільськогосподарських підприємств, 92% з яких є фермерськими господарствами. Кількість статистично активних фермерських господарств

становило 32 452, з яких 28 788 мало в обробітку 4,7 млн. га угідь, за даними Держстату.

У 2023 р. держава впроваджує зміни, що стосуються фермерського господарства. Це законопроект за №6013 «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період», який зобов'язує фермерські господарства впродовж п'яти років перетворитися на ТОВ або припинити діяльність. Розглянемо статті цього законопроекту: стаття 20 забороняє створення юридичних осіб в організаційно-правових формах фермерського господарства, а стаття 22 зобов'язує власника фермерського господарства протягом п'яти років реорганізувати підприємство (злиття з господарським товариством, приєднання до господарського товариства, перетворення на господарське товариство) або його ліквідувати.

Ті ж самі вимоги встановлені також для власників підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), комунальних підприємств та кооперативів.

З одного боку Закон «Про фермерські господарства» не скасовується, але якщо ж розглянути це більш детально (враховуючи зміст у перехідних та прикінцевих положеннях) є суперечності.

Пункт 6 проекту визначає, щодо приведення законодавства у відповідність з цим законом нормативно-правові акти застосовуються в частині, що йому не суперечить. Тобто, для фермерських господарств стає вибір або ліквідуватися, або перетворюватися на ТОВ [5].

В цьому разі ми поділяємо думку О. І. Шаманської [6], відносно того, що напрями аграрної інтеграційної політики повинні носити добровільний характер, без вживання жорстких адміністративних важелів з боку держави. Основними завданнями інтеграційної політики на даному етапі повинні стати: обґрунтування економічної доцільності інтеграції, створення відповідного правового та податкового поля для сприяння виробничим процесам, зокрема тим, що стосуються продовольчій безпеці країни.

Список використаних джерел:

1. Мостовий Г. І. Агробізнес: державне регулювання: Монографія. Харків: Основа, 2002. 300 с.
2. Сіваченко І. Ю. Міжнародний агробізнес: Навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. 208 с.
3. Абрамович І. А. Теоретичні основи та форми прояву аграрного бізнесу Ефективна економіка № 12, 2011.
4. Сільськогосподарські кооперативи: види, плюси та мінуси URL: <https://eos.com/uk/blog/silskohospodarski-kooperatyvy/> (дата звернення: 08.04.2023)
5. Слободяник І. Фермерству в Україні кінець? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/13/697907/> (дата звернення: 08.04.2023)
6. Шаманська О. І. Теоретичні основи формування та розвитку агропромислової інтеграції Ефективна економіка № 12, 2012 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1632> (дата звернення: 12.04.2023)